

АВТОРСЬКИЙ КОНЦЕРТ КОМПОЗИТОРА ЄВГЕНА СТАНКОВИЧА

2 жовтня 2007 р. в Національній опері України у переповненій залі відбувся авторський концерт композитора Євгена Станковича, який вважається чільним представником сучасної української композиторської школи. З надзвичайним успіхом були виконані твори: написана ще 1976 р. Симфонія № 3 «Я стверджуюсь» на слова Павла Тичини Національним симфонічним оркестром України (під керівництвом В. Сіренка) та Національною хоровою капелюю «Думка» (під керівництвом Є. Савчука, соліст О. Бойко); нові твори — Концерт для альту з оркестром № 2 (соліст А. Війтовач, Лондон) та Концерт для скрипки з оркестром № 2 (соліст Д. Ткаченко, Лондон).

Композитора, якому на той час виповнилося 65 літ, вітали представники адміністрації Президента України, посольства Росії, особисто посла Польщі й Канади. Державних нагород не було. Та митець, яким пишається українська нація, який творить музику надчасову, вічну, що входить до скарбниці найвищих досягнень української культури, який за життя став визнаним класиком, на всякі нагороди й увагу до себе дивиться по-філософськи: влада приходить і відходить, а творчість — вічна.

Є. Станкович — автор фолькопери «Цвіт папороті», прем'єра якої в 1979 р. була заборонена; п'яти балетів, поставлених на сцені Національної опери України та інших театрів; десятків хорових і вокально-симфонічних творів на тексти з Біблії, «Слова о полку Ігоревім», Т. Шевченка, І. Франка, П. Тичини, О. Пушкіна, а також Д. Павличка та П. Мовчана, які стимулювали композитора для розробки тем Бабиного Яру, Голодомору, Чорнобиля. Популярність у виконавців і слухачів завоювали його 6 симфоній, 10 камерних симфоній, концерти для віолончелі, кларнета, інструментальні тріо, квартети та інші ансамблі, музика до 13 кінофільмів.

Творчість композитора відзначена Національною премією України ім. Т. Шевченка (1977), нагородами «Визнання», «Пектораль» (обидві 2001), преміями ім. А. Веделя (2002), «Людина року» (2003) та ін. Він — народний артист України (1987), академік АМУ (1996), професор (1997), перший секретар Національної спілки композиторів України (2004), кавалер орденів Св. Володимира та Ярослава Мудрого (2003). Світову славу Є. Станкович починає завойовувати 1985 року, коли Міжнародна трибуна композиторів ЮНЕСКО відзначила премією десять найкращих композиторів світу й рекомендувала їх до виконання. Серед тих десяти була й Камерна симфонія № 3 Є. Станковича. 1986 р. він отримує премію фольклорного конкурсу Європейського радіо.

У 1990 р. в столиці Хорватії був поставлений балет Є. Станковича «Распутін» (версія балету «Прометей»), а в канадському Вінніпегу виконана вокально-симфонічна поема «Чорна елегія» на слова П. Мовчана, присвячена трагедії Чорнобиля й написана 1992 р. на замовлення канадських колективів. 1993 р. для знаменитого французького кларнетиста Ф. Купера була написана Камерна симфонія № 5 для кларнета й камерного ансамблю. В 1995 р. композитор співпрацював з оркестром швейцарського міста Біль і написав для нього симфонічну поему «Ave Maria», яка 2001 р. виконувалась і в Цюриху. А 1997 р. для цюрихського ансамблю «Нова музика» була написана й виконана в присутності автора Камерна симфонія № 8. В 2000 р. на замовлення дирекції фестивалю «Варшавська осінь» Є. Станкович написав Камерну симфонію № 9, а для м. Вінніпег — вокально-симфонічний твір «Нехай прийде царство Твоє!». 2001 р. у Варшаві була виконана ораторія «Слово о полку Ігоревім», замовлена композиторові Українським музичним інститутом у Нью-Йорку. Спикок закордонних замовлень можна доповнити «Лабіринтами», написаними в 2006 р. для ансамблю ударних інструментів в м. Копенгаген і фортепіанним тріо «Епілог» для канадських музикантів.

Отак титанічно працюючи, композитор живе доволі скромно. Мешкає на вулиці Рейтарській, неподалік від будинку, в якому свого часу мешкав Микола Лисенко. Звідси він пішки вирушає до Музичної академії, де завідує кафедрою композиції, до Спілки композиторів. Рідше появляється у філармонії чи оперному театрі. Інколи дозволяє собі поспілкуватися за кухлем пива з друзями, але найбільше віддає себе наполегливій, одержимій праці, творячи нові шедеври, котрі заворожують як нас, так і іноземців. Автомобіля та замиського будинку, на відміну від так званих «зірок» естради, не має. І держава не поспішає замовляти йому нові твори й не закупує вже написаного. Отож, слід згадати імена, скажімо, Е. Гріга, Я. Сібеліуса, яким уряди Норвегії та Фінляндії у свій час призначили пожиттєву стипендію, аби звільнити композиторів від матеріальних проблем і життєвої суєти й надати їм можливість повністю присвятити себе написанню музики. Як показала історія, така практика себе виправдує — музичні культури цих країн збагатилися видатними творами. Можливо, дасть Бог, і ми колись доживемо до такого. А поки що композитор Є. Станкович творить нові музичні перлини, бо без цієї роботи не уявляє собі іншого життя.

Іван-Ярослав ГАМКАЛО

*член-кореспондент АМУ,
народний артист України, професор,
диригент Національної опери України*